

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 555/2016-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 17. augusta 2016 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej obchodnou spoločnosťou Advokátska kancelária [REDACTED], [REDACTED], v mene ktorej koná konateľ a advokát [REDACTED], pre namietané porušenie jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 1 Ncb 6/2016 z 29. februára 2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDACTED], o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. júna 2016 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“), pre namietané porušenie jej základného práva

na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 1 Ncb 6/2016 z 29. februára 2016 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

2. Zo sťažnosti a z k nej pripojených príloh vyplýva, že v konaní vedenom Okresným súdom Bratislava II pod sp. zn. 25 Cb 170/2015 vo veci návrhu [REDAKOVANÉ], ktorým sa proti sťažovateľke ako odporkyňi domáhal zaplataenia sumy 12 708,20 € s príslušenstvom z titulu neuhradených stavebných prác na základe uzatvorenej zmluvy o dielo, vzniesla sťažovateľka 12. februára 2016 námietku zaujatosti proti konajúcemu sudcovi JUDr. M. H. (ďalej len „sudca“), ktorú odôvodnila tým, že s otcom sudcu – pánom E. H. v minulosti pred Okresným súdom Bratislava III viedla viacero súdnych sporov, ktoré *«sa týkali prác na stavbe „Viacúčelová hala [REDAKOVANÉ]“, pričom tento sudca rozhodoval priamo spor vo veci týkajúcej sa tejto stavby, a to v neprospech klienta advokátskej kancelárie [REDAKOVANÉ] ako odporcu»*, čo u sťažovateľky vzbudzuje dôvodnú pochybnosť o nezaujatosti sudcu v tomto konaní. O tejto skutočnosti sa mala sťažovateľka dozvedieť na pojednávaní okresného súdu konanom vo veci vedenej pod sp. zn. 25 Cb 134/2015 dňa 9. februára 2016, keď sudca na otázku právneho zástupcu sťažovateľky, či je v príbuzenskom pomere s osobou E. H., odpovedal kladne v tom zmysle, že ide o jeho príbuzného v priamom rade.

3. Krajský súd napadnutým uznesením rozhodol, že sudca nie je vylúčený z prejednávania rozhodovania veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. 25 Cb 170/2015.

4. S takýmto záverom krajského súdu sťažovateľka nesúhlasí a v sťažnosti vyslovuje presvedčenie, že krajský súd pri odôvodňovaní svojho rozhodnutia *„nevenoval pozornosť relevantným skutočnostiam“*, ktoré sú podľa jej názoru kľúčové v tomto type konania. Podľa jej názoru *„odôvodnenie napadnutého uznesenia nedáva odpoveď na podstatu vznesenej námietky zaujatosti, ktorou sa sťažovateľ snažil preukázať objektívne pochybnosti o nezaujatosti zákonného sudcu. Napadnuté uznesenie je arbitrárne, čím krajský súd poprel*

účel významu inštitútu vylúčenia sudcov podľa § 14 až § 16 Občianskeho súdneho poriadku. V predmetnom uznesení absentuje odpoveď na relevantné otázky, ktoré tvorili podstatu námietky zaujatosti. To má za následok porušenie základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa v čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, ako aj jeho práva na spravodlivý súdny proces zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru.“.

5. Na základe uvedeného sťažovateľka v petite žiada, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že uznesením krajského súdu sp. zn. 1 Ncb 6/2016 z 29. februára 2016 bolo porušené jej základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, aby napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie a aby sťažovateľke priznal náhradu trov právneho zastúpenia v sume 363,80 €.

II.

6. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

9. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti

navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

10. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) pritom možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi namietaným rozhodnutím alebo iným označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konania (napr. I. ÚS 66/98, III. ÚS 168/05, IV. ÚS 136/05, I. ÚS 453/2011).

11. Predmetom sťažnosti je námietka porušenia základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu č. k. 1 Ncb 6/2016-70 z 29. februára 2016, ktorý o sťažovateľkou vznesenej námietke zaujatosti proti konajúcemu sudcovi rozhodol tak, že tento nie je vylúčený z pojednávania a rozhodovania veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. 25 Cb 170/2015.

12. S takýmto záverom krajského súdu sťažovateľka nesúhlasí a v sťažnosti vyslovuje presvedčenie, že krajský súd pri odôvodňovaní svojho rozhodnutia „*nevenoval pozornosť relevantným skutočnostiam*“, ktoré sú podľa jej názoru kľúčové v tomto type konania.

13. Ústavný súd vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov, a že jeho úloha sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, resp. či nie sú arbitrárne s priamym dopadom na niektoré zo základných ľudských práv (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05).

14. Vzhľadom na to ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00).

15. Ústavný súd konštatuje, že základné právo na prerokovanie a rozhodnutie veci nestranným súdom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy bolo v čase rozhodovania krajského súdu o námietke zaujatosti vznesenej sťažovateľkou garantované prostredníctvom vylúčenia sudcu z ďalšieho prerokovania veci pre zaujatosť ustanoveniami § 14 až § 16 Občianskeho súdneho poriadku (účinného do 30. júna 2016, ďalej len „OSP“).

16. V tejto súvislosti ústavný súd už v minulosti judikoval, že obsahom základného práva na prejednanie veci pred nestranným súdom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je

povinnosť súdu vyhovieť návrhu oprávnených osôb (t. j. samotného sudcu, ktorý podal takýto návrh podľa § 15 ods. 1, resp. účastníka súdneho konania, ktorý podal návrh podľa § 15 ods. 2 OSP) a vylúčiť nimi označeného sudcu/ov z ďalšieho prejednávania a rozhodovania veci pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prejednanie veci nestranným súdom je len povinnosť súdu prejednať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia veci pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (m. m. I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03, I. ÚS 462/2011, I. ÚS 130/2016, I. ÚS 410/2016 a iné).

17. Problematikou nestrannosti sudcu sa však vo svojej judikatúre viackrát zaoberal aj Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), ktorý pri jej riešení vychádzal z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať na zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Podľa názoru ESLP sa subjektívna stránka nestrannosti sudcu týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k účastníkom konania, prípadne ich zástupcom. Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prerokúvanej veci a účastníkom konania. Rozhodujúcim prvkom rozhodovania o zaujatosti zákonného sudcu je to, či obava účastníka konania (jeho právneho zástupcu) je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že naznačujú nedostatok nestrannosti súdu (Pullar v. Spojené kráľovstvo). Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne javí vonkajšiemu pozorovateľovi (účastníkovi konania), ale to, či reálne neexistujú objektívne okolnosti, ktoré by mohli objektívne viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci disponuje.

18. V spojitosti s čl. 6 ods. 1 dohovoru ESLP osobitne judikoval, že súd, ktorý prerokúva námietku účastníka konania o zaujatosti sudcu, nerozhoduje o merite veci (sťažnosť č. 19231/91, rozhodnutie z 9. 1. 1995). Jeho rozhodnutie sa týka len zloženia súdu, ktoré nie je „občianskoprávneho charakteru“ v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru, pretože ide o právo procesné. Pokiaľ by malo zloženie súdu vplyv na hlavné konanie a rozhodnutie na ňom prijímané, je potrebné pripomenúť, že podstata konania sa musí priamo týkať práv

a záväzkov súkromného charakteru (Ringeisen vs. Rakúsko, rozsudok zo 16. 7. 1971, séria A, č. 13), čo v konaní o námietke zaujatosti sudcu nemožno tvrdiť (sťažnosť č. 58751/00, rozhodnutie z 11. 12. 2003). EŠLP taktiež vyslovil, že konanie o námietke zaujatosti sudcu je nezávislé na konaní, v ktorom bola takáto námietka uplatnená, netýka sa oprávnenosti trestného obvinenia alebo civilných práv a záväzkov v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto je tento článok na takéto konanie neaplikovateľný (Ovcharenko proti Ukrajine, rozhodnutie z 20. 10. 2009, č. 26362/02; Mianowicz proti Nemecku, čiastočné rozhodnutie z 19. 5. 2009, č. 37111/04).

19. K podobným záverom ako EŠLP dospel aj ústavný súd, ktorý vo svojej judikatúre vyslovil, že základné právo na súdnu ochranu je „výsledkové“, čo znamená, že mu musí zodpovedať proces ako celok, a skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (m. m. III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08), ako aj to, že ústavné súdnictvo je vybudované predovšetkým na zásade preskúmavania právoplatne skončených vecí (m. m. IV. ÚS 187/09). Predmet konania o uplatnenej námietke zaujatosti konajúceho sudcu nemožno stotožňovať s predmetom konania, v ktorom dotknutý sudca koná a rozhoduje. Konanie o uplatnenej námietke zaujatosti končí rozhodnutím, ktorým konkrétny sudca je alebo nie je vylúčený z prerokúvania a rozhodovania určitej veci. Toto rozhodnutie však nie je rozhodnutím o otázke tvoriacej predmet sporového konania, v ktorom namietaný sudca konal. Konanie o uplatnenej námietke zaujatosti sudcu preto predstavuje čiastkový procesný postup všeobecného súdu smerujúci k rozhodnutiu slúžiacemu na zabezpečenie rozhodovania sporovej veci nestranným súdom. Kvalita rozhodovania súdu o námietke zaujatosti sudcu tak nachádza svoj odraz i v kvalite meritórneho rozhodnutia v konaní, v ktorom bola námietka zaujatosti sudcu vznesená (m. m. III. ÚS 30/2010).

20. Z uvedeného vyplýva, že rozhodnutie všeobecného súdu o námietke zaujatosti by mohlo zakladať porušenie základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy len v prípade, ak by bolo spojené s takým konkrétnym nepriaznivým

dôsledkom pre sťažovateľku, ktorý by sa vzťahoval na výsledok konania, pričom by ho nebolo možné korigovať v ďalšom procesnom postupe, prípadne v opravných konaniach.

21. Z obsahu predloženej sťažnosti však ústavný súd nezistil žiadnu skutočnosť ani dôvod na to, aby sa od svojej citovanej ustálenej judikatúry odklonil, pretože v danom prípade sťažovateľka takúto námietku nielenže nevzniesla, ale ani nepreukázala.

22. Preskúmaním napadnutého uznesenia ústavný súd zistil, že krajský súd sa vznesenou námietkou zaujatosti neodmietol zaoberať, rozhodol o nej zákonom predpokladaným spôsobom po tom, ako nezistil žiadne zákonné dôvody na vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania danej veci, čo okrem iného odôvodnil aj tým, že *„... k vylúčeniu sudcu z prejednávania a rozhodovania veci nepostačujú subjektívne domnienky o možnej neobjektívnosti sudcu, ale musí existovať konkrétny zákonom stanovený dôvod, z ktorého vyplýva pochybnosť o nezaujatosti sudcu. V prípade vnesenia námietky zaujatosti je tiež potrebné svoje tvrdenia aspoň osvedčiť. Otázka zaujatosti teda nemôže vychádzať iba zo subjektívnych nepodložených pochybností účastníka konania, ale musí vychádzať aj z právneho rozboru objektívnych skutočností, ktoré sú podkladom týchto pochybností. Rozhodovanie o zaujatosti sudcu spočíva v zisťovaní, či existuje takýto jeho vzťah k veci, o ktorej má rozhodnúť alebo k účastníkovi konania, resp. jeho právnenému zástupcovi, ktorý by mohol založiť objektívne pochybnosti o jeho nezaujatosti, pričom existenciu takéhoto vzťahu odvolací súd v danom prípade nezistil, keď skutočnosti uvádzané odporcom, dotýkajúce sa nestrannosti sudcu neboli ničím preukázané, a teda ním uvádzané skutočnosti, ktoré zostali iba v rovine tvrdení a subjektívnych pocitov odporcu nemôžu objektívne spochybniť nestrannosť sudcu. Tiež neúspech vo veci v inom konaní nemôže byť takým dôvodom. Odporca nepreukázal vzťah sudcu k prejednávanou veci, k účastníkom konania alebo k ich zástupcom.“*

23. Ústavný súd konštatuje, že napadnutému uzneseniu krajského súdu nemožno vytknúť jednostrannosť, ktorá by zakladala svojvôľu alebo takú aplikáciu relevantných ustanovení v tom čase účinného procesného kódexu, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu, a preto ani skutkové a právne závery krajského súdu nemožno

kvalifikovať ako zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, resp. porušujúce označené práva sťažovateľky. Možno teda uzavrieť, že krajský súd primerane rozumným a v okolnostiach veci postačujúcim spôsobom reflektoval na sťažovateľkou vznesené tvrdenia, na prerokúvaný prípad aplikoval relevantné procesnoprávne ustanovenia a svoje rozhodnutie o nevyhlúčení sudcu presvedčivo a náležite odôvodnil, čím zodpovedal všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, ktorej sa sťažovateľka pred ním domáhala.

24. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s názorom krajského súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozsudku. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, II. ÚS 75/08) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok.

25. Keďže ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti nezistil žiadne skutočnosti nasvedčujúce priamej súvislosti medzi napadnutým uznesením krajského súdu a základným právom sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právom na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, túto odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

26. Na základe uvedeného sa ústavný súd ďalšími návrhmi sťažovateľky nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

27. Nad rámec uvedeného ústavný súd poukazuje na to, že 1. júla 2016 nadobudol účinnosť zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“), ktorý rovnako ako predchádzajúca zákonná úprava umožňuje strane uplatniť námietku zaujatosti proti konajúcemu sudcovi, ak so zreteľom na jeho pomer k sporu, stranám, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní možno mať odôvodnené pochybnosti o jeho

nezaujatosti (§ 49). Podľa § 49 ods. 3 CSP dôvodom na vylúčenie sudcu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v procesnom postupe sudcu a v jeho rozhodovacej činnosti. Podľa § 53 ods. 3 CSP ak sa námietka zaujatosti týka len okolností, ktoré spočívajú v procesnom postupe sudcu alebo jeho rozhodovacej činnosti, súd na námietku zaujatosti neprihliada; v tomto prípade sa vec nadriadenému súdu nepredkladá.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. augusta 2016